

Les disciplines científiques i humanístiques es caracteritzen per l'especialització, el rigor i l'especificitat dels coneixements que en formen part. Cada àrea de coneixement té la seva pròpia forma d'organitzar i presentar la informació: disposa del seu **patró lingüístic**, que es fa palès en l'ús que fa de la llengua i que va molt més enllà del vocabulari: si demanem a persones de diferents disciplines (geologia, geografia, art...) que descriguin un paisatge, les diferents descripcions resultants evidenciaran el llenguatge propi de cadascú, en el lèxic que usa i també en la manera en què ordena el discurs i connecta les diferents idees.

Per progressar en el coneixement de la matèria, els alumnes necessiten aprendre, a més dels conceptes bàsics, aquesta llengua pròpia (**llenguatge acadèmic**), que els permetrà adquirir, recordar i comunicar els coneixements.

El lèxic, com a contenidor i delimitador de conceptes, és un aspecte clau del llenguatge acadèmic dels nostres alumnes, ja que inclou termes lingüístics propis de cada àmbit de coneixement. Aquest lèxic sol ser complex i descontextualitzat i planteja demandes cognitives elevades, relacionades amb els continguts que expressa. El lèxic acadèmic presenta una sèrie de diferències respecte al llenguatge conversacional i requereix molt més temps per assolir-ne la competència funcional:

CARACTERÍSTIQUES DEL VOCABULARI CIENTÍFIC

PRECISIÓ	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari molt tècnic i especialitzat (<i>paleozoic</i>) Ús de metàfores (<i>forat negre, atracció</i>) Ús fixat de marcadors textuais (<i>en primer lloc, en conseqüència...</i>)
CONCISIÓ	<ul style="list-style-type: none"> Densitat conceptual elevada (<i>ADN, romanització</i>) Sintagmes nominals llargs i complexos Nominalització (<i>plegament, fusió</i>)
UNIVERSALITAT	<ul style="list-style-type: none"> Terminologia grega i llatina (<i>pseudòpode</i>) Acceptació de terminologia nova (<i>memòria RAM</i>)
OBJECTIVITAT I AUTORITAT	<ul style="list-style-type: none"> Ús d'un llenguatge pretesament objectiu: plural de modèstia, frases impersonals o passives, al·lusions a la comunitat científica...

El Consell d'Europa diferencia tres nivells d'ús del vocabulari acadèmic en el medi escolar:

1. **La llengua escolar “de navegació”**, associada al medi escolar (*aula, butlletí de notes, despatx de direcció...*).
2. **La llengua comuna a totes les àrees o matèries** (*resumeix, calcula, analitza...*).
3. **El lèxic científic**, diferent segons la disciplina (paraules clau i termes associats a un concepte concret: *revolució, sintagma, fotosensibilitat...*). Cal tenir en compte que hi ha dos tipus de lèxic especialitzat:
 - El creat específicament per al camp científic (*ADN, arqueòleg, romanització...*).
 - El lèxic d'ús comú que assumeix un significat científic (*crisi, depressió, precipitació, règim...*). Són paraules que en l'ús comunicatiu quotidià de la llengua tenen un sentit, però en la branca del saber científic prenen altres significats.

Per tal d'ajudar els alumnes a anar enriquint el seu corpus semàntic dins la nostra matèria, cal treballar el vocabulari clau de cada unitat didàctica. Això s'aconsegueix tenint en compte tres aspectes: presentació, repetició i record.

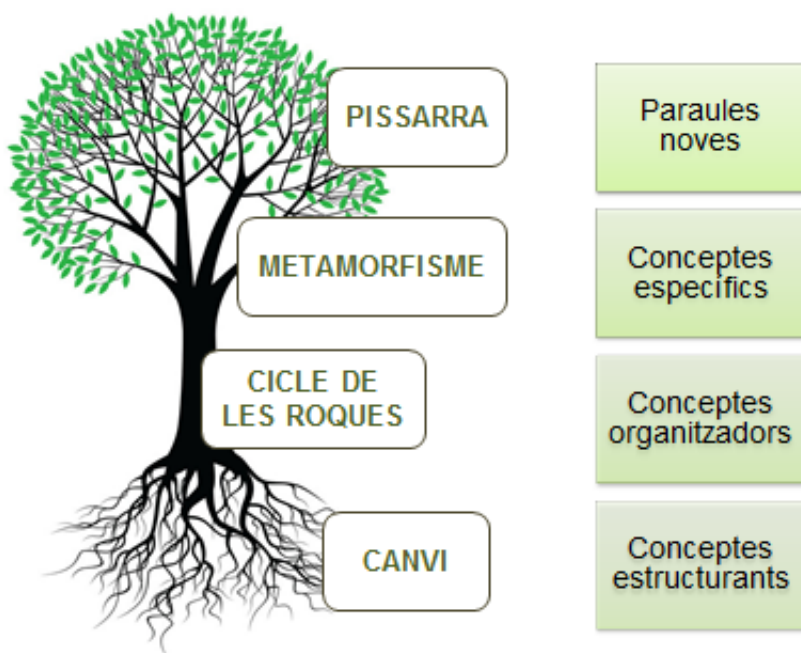

Per determinar quins termes s'han d'introduir en cada unitat, cal tenir present que hem de garantir l'aprenentatge de conceptes que permetran a l'alumnat estructurar el coneixement, i que no tots els termes tenen la mateixa importància en aquest sentit.

Aprendre un concepte (B. M. Barth, 1993) implica:

- Reconèixer la paraula que el designa.
- Identificar-ne els atributs essencials.
- Generar exemples i contraexemples.
- Aplicar-lo a altres situacions.

El lèxic, a cavall de la llengua i els continguts

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

Us convidem a llegir aquests títols de referència per ampliar la informació sobre el vocabulari acadèmic:

- AMADO, J. (2003). *[El lenguaje académico y la lectura comprensiva en el área de ciencias](#)*. Gobierno de Navarra. [consulta: 17/1/2023]
- BART, B. M. (1993). *Le savoir en construction*. París: Retz.
- BEACCO, J.-C.; FLEMING, M.; GOULLIER, F.; THÜRMAN, E.; VOLLMER, H. (2016). *[The Language Dimension in All Subjects: A Handbook for Curriculum Development and Teacher Training](#)*. Council of Europe, Language Policy Unit. [consulta: 17/1/2023]
- EQUIP LIC BAIX LLOBREGAT; SERVEI D'IMMERSIÓ I ACOLLIMENT LINGÜÍSTICS (2016). *[L'adquisició de vocabulari: estratègies i organitzadors](#)*. Col·lecció de materials de l'Impuls de la Lectura. Barcelona: Departament d'Ensenyament. [consulta: 17/1/2023]

- LAPLANTE, B. (2004). *Aprenere a parlar ciències en la immersió: implicacions en les altres matèries.* Barcelona: Departament d'Educació, Col·lecció Caixa d'Eines, núm. 1, p. 36-59. [consulta: 17/1/2023]
- LEMKE, J. L. (1997). *Aprenere a hablar ciencia: lenguaje, aprendizaje y valores.* Barcelona: Paidós Ibérica.
- SERVEI D'IMMERSIÓ I ACOLLIMENT LINGÜÍSTICS (2017). Quadern *Aprenere vocabulari en totes les matèries.* Sèrie "Suport lingüístic i social en aules multilingües". Barcelona: Departament d'Ensenyament. [consulta: 17/1/2023]